

אור שבעת הימים

שיעורים בספרי אבות החסידות על פרשת השבוע
ודברות קודש
מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

גליון כז | פנימי | פרשת תזריע תשפ"ד

שיעור בספר
דגל מחנה אפרים
עמ' יג

שיעור בספר
פרי הארץ
עמ' ח

שיעור בספר
מגיד דבריו ליעקב
עמ' ו

שיעור בספר
בעל שם מוב עה"ת
עמ' א

שיעור בספר בעל שם מוב עה"ת

פרשת תזריע

אות א

יש לעורר עצמו מלמטה ולא להמתין על האור מלעילא

א. אשה כי תזריע וילדה זכר. אמרו חז"ל (נדה ל"א א) אשה מזרעת תחילה יולדת זכר וכו', ריש שני מיני התעוררות, ענין אחר הוא שמתעורר הוא תחילה בתשובה וכיוצא ודבר מוב, ואחר כך מסייעין אותו מלמעלה, כדן הבא למהר מסייעין אותו (יומא ל"ח ב), התעוררות שני שאינו נותן לב לשוב מעצמו בתשובה, או לעשות מוב, כי אם על ידי שמעוררין אותו מלמעלה תחילה אז מתעורר למטה לעשות תשובה, והנפקותא בין שני התעוררות אלו שמעתי ממורי זלה"ה בסוד אשה מזרעת תחילה יולדת זכר שהוא רחמים וכו', והכי נמי כך, אם התעוררות מלמטה תחילה שהוא מ"ן נוקבין, ואחר כך בא מלמעלה מ"ן דבורין, הוי זכר רחמים, ובהיפוך הוי דינא: (בן פורת יוסף בדרוש לשבת תשובה תקכ"א דף קט"ו ע"ג, ובדרוש לשבת הגדול תקכ"ז דף ק"ו ע"א)

א. אשה כי תזריע וילדה זכר. אמרו חז"ל (נדה ל"א א) אשה מזרעת תחילה וילדת זכר, ובר, דיש שני מיני התעוררות⁸, ענין אחר הוא שמתעורר הוא תחילה בתשובה וכיוצא ודבר טוב, בכחינת אתערותא דלתתא ואחר כך מסייעין אותו מלמעלה, כדין הבא לטהר מסייעין אותו (יומא ל"ח ב), התעוררות שני שאינו נותן לב לשוב מעצמו בתשובה, או לעשות טוב, כי אם על ידי שמעוררין אותו מלמעלה תחילה באתערותא דלעילא אז מתעורר למטה לעשות תשובה.

והנפקותא בין שני התעוררות אלו שמעתי ממורי זל"ה בסוד אשה מזרעת תחילה וילדת זכר שהוא רחמים וכו', והכי נמי כך, אם התעוררות מלמטה תחילה שהוא מייך נוקבין, ואחר כך בא מלמעלה מייך דבורין, הוי זכר רחמים, ובהיפוך הוי דינא: (בן פורת יוסף בדרוש לשבת תשובה תקכ"א דף קט"ז ע"ג, ובדרוש לשבת הגדול תקכ"ז דף ק"ז ע"א)

הבעש"ט מלמד אותנו שצריך להתעורר תחילה בעבודת ה', ולא להמתין שיפול עליו אור והתעוררות מלמעלה, כי באופן כזה הוא היפוך מהדרך הישרה ואף יכול להמשיך עליו דינים משום שהוא היפך הרחמים.

אות ב

כשמתעורר מלמעלה יצטרע על זה ובכך מתעורר מלמטה

ב. שמעתי ממורי ז"ל כי יש שצריך להתחזק תחילה קודם התפילה וכו', וסרה קושיית הט"ז ודברי פי חכם חן, ואז כשהאדם עצמו עושה תחבולה להתעורר בתפילה, נקרא זכר, מוחזן דרכורא, מה שאין כן

⁸ ראה בספר כתונת פסים (פרשת קדושים דף י"ז ע"ג) שכתב וזה לשונו: ולבאר אשה כי תזריע וילדה זכר, ודרשו חז"ל אשה מזרעת תחילה וילדת זכר ואם איש מזריע תחילה וילדת נקבה, ונראה דיש שני מיני תשובה, א) אדם המתחיל בתשובה ואחר כך מסייעין לו מלמעלה, כמו שכתב הט"ז באורח חיים ריש סימן א', ב) שאינו מתחיל כי אם על ידי סיוע מלמעלה, וכמו שדרשו רבותינו ז"ל (איכה רבה ה', כ"א) שזה הויכוח בין הקדוש ברוך הוא ובין כנסת ישראל, כי הקדוש ברוך הוא אומר שובו אלי ואשובה אליכם (זכריה א', ג), רצה לומר שיהיה האדם המתחיל בתשובה וה' יגמור בעדו לטובה, והבא לטהר מסייעין לו (יומא ל"ח ב) לכך נאמר שובו אתם תחילה, וכנסת ישראל משיבה אין בנו כח להתחיל, אלא השיבנו ה' אליך ונשובה (איכה ה', כ"א). שה' יתברך יהיה המתחיל עיין שם, והנפקותא בין אם האדם הוא המתחיל תחילה, אז אשה מזרעת תחילה וילדה זכר רחמים, מה שאין כן אם מתחיל מלמעלה על ידי הצרות חס ושלום הוא נקבה, והבן, וכעין זה שמעתי ממורי, עד כאן לשונו.

יש שלפעמים מעוררין אותו מלמעלה, שמעצמו נתעורר בבכיה וכיוצא זהו נקרא אשה, מוחין דנוקבא, ואז חס ושלום ותפילתו תהיה לחמאה (תהלים ק"ט, ז'), והתקנה לזה שיתחדר האדם בזכרו שלא התעורר מעצמו רק שהוצרך לעוררו תחילה מלמעלה, ויכבה על בכיה ראשונה שבאה מעצמו, ואז נתהפך מייין נוקבין למייין דבורין ונעשה זכר, ודברי פי חכם חן:

(תולדות יעקב יוסף פרשת תזריע דף צ"ב ע"א)

ב. שמעתי ממורי ז"ל כי יש שצריך להתחזק תחילה קודם התפילה כדי שיהיו לו מוחין להתפלל בלי מחשבה זרה על כל פנים, או בדכיות, והוא על ידי מזמורים או תורה שיתעסק תחילה ומתוך כך הוא עומד להתפלל מתוך דברי תורה, שיש לו מוחין, ויש שאם ירבה במזמורים או תורה קודם התפילה לא יהיו לו מוחין לתפילה, וזהו שאמרו (מנחות ק"ז א) אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון לבו לשם שמים - שיהיו לו מוחין בתפילה, לכך הם שוים זכר, ובה סרה קושית הט"ז שהקשה על כך שאם שניהם מכוונים ודאי מו שמרבה גדול יותר, כי גם הממעיט בהכנתו לתפילה אם כוונתו לשמים הרי זה מרוצה, ודברי פי חכם חן.

ואז כשהאדם עצמו עושה תחילה להתעורר בתפילה, על ידי לימוד זוהר או גמרא או אמרית תהלים וכיוצ"ב, הוא נקרא זכר, מוחין דבורא, כי הוא המשפיע שמעורר את הדכיות, מה שאין בן יש שלפעמים מעוררין אותו מלמעלה, שמעצמו נתעורר בבכיה וכיוצא, זהו נקרא אשה, מוחין דנוקבא, בחי' מייין נוקבין, שרוצה לקבל, ואז חס ושלום ותפילתו תהיה לחמאה (תהלים ק"ט, ז') היינו שאינו כתיקונו אלא מחטיא את העיקר, כי כאשר התפילה מתעוררת מצד האדם הוא נמצא בדרגת משפיע כי הוא מעורר את העליונים, אך אם הוא בדרגת נקבה ונגרר אחר ההתעוררות מלמעלה אזי אינו פועל למעלה כי הוא רק נפעל.

² נפסק בשו"ע (או"ח סי' א' ס"ד) טוב מעט תחנונים בכוונה מהרבות בלא כוונה, וכתב הט"ז שם (ס"ק ג): קשה, ממה נפשך, אי מיירי תחלה במרבה בכוונה למה ישוה עם הממעיט, ואי בלא כוונה למה אמר אח"כ כי טוב יותר [מעט בכוונה מהרבות בלא כוונה] כי 'ומתחלה השווה אותם, ובגמ' סוף מנחות (ק"י ע"א) אמרינן 'אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים'. עכ"ד עיי"ש.

ולפי האמור תתישב שפיר קושיית הט"ז, כי גם הממעיט - היינו שממעט במזמורים וכיוצ"ב קודם התפילה - אם כוונתו לשמים - שיוכל לכוין יותר בתפילה - הרי זה מרוצה לפני המקום באותה חשיבות כמו המרבה.

והתקנה לזה שיתחרד האדם בזכרו שלא התעורר מעצמו רק שהוצרך לעוררו תחילה מלמעלה, ויבכה ויצטער על בכיה והתעוררות ראשונה שבאה מעצמו, ואז נתהפך מייך נוקבין למייך דבורין ונעשה זכר, ודברי פי חכם חן: (תולדות יעקב יוסף פרשת תזריע דף צ"ב ע"א)

יש כאן עצה מהבעש"ט, ליקח את ההתעוררות שנפלה מלמעלה, ולהצטער על זה, ומתוך כך יחם לבבו, ואז יתעורר מציודו אל דביקות הכורא ית', ובכך מתהפך ממקבל למושפיע, ונעשה בחינת זכר שהוא מידת הרהמים.

אות ג

לאחר שריפה מתעשרים

ג. וטמא טמא יקרא. ודרשו רבותינו ז"ל (שבת כ"ז א) צריך להודיע צערו לרבים ורבים יבקשו עליו רחמים, בשם הבעש"ט זללה"ה, מה שאומרים העולם שאחר שריפה רחמנא ליצלן ווערט מען רייך - מתעשרים, כך הוא האמת, מען ווערט כאמת רייך - הוא מתעשרי, והוא רבי פנחס מקאריין נר"ו אסברה קצת, דאיתא בגמרא יודיע צערו לרבים ורבים מבקשין עליו רחמים. והרב זללה"ה אמר שנגענועים של ישראל הם תפילות, ודרך העולם שיש להם גענועים ורחמנות גדולה על מי שנשרף הונו רחמנא ליצלן, וחפצים שיתרומם קרנו וכו': (מדרש פינחס דף כ' ע"ב)

יש כאן יסוד עצום, שהרצון והתשוקה של האדם שיהיה הצלחה לחבירו, הא גופא נחשבת כמו תפילה ופועלת מאחר שבאה מעומק הלב.

³ עוד איתא שם במדרש פינחס (דף כ"ט ע"א) וזה לשונו: אמרו לי ר' נתן ור' שמחה וכו' וכמדומה לי שאמרו בשם הבעש"ט ז"ע, שבמקום שיש שריפה רחמנא ליצלן נשרפין כל הקליפות שהיו שורין שם במקום ההוא, ולכן חתיכת עץ שנאחז בו האש אין לתת אחר כך בבנין, עד כאן לשונו.

שיעור בספה"ק
מגיד דבריו ליעקב
להמגיד ממעזריטש

אות לא

כל אחד רואה את הבורא ית' לפי מידתו

אברהם אבינו ע"ה נתפקחה עינו וראה בשכלו שיש עולם האהבה של הבורא ית', והיינו שנוסף אצלו הסתכלות מהודשת לגבי הקב"ה שהוא אוהב אותנו, וכן יצחק ויעקב לגבי מידת הגבורה והתפארת. והכלל בזה הוא, כי כל אחד לפי מדרגתו בספירת החסד, הגבורה או התפארת, ראה בשכלו את מדרגת הבורא ית' לפי שורש נשמתו, וכיוצא בזה לענין שאר המידות, שהקב"ה נעלם בתכלית והוא כולל כל המידות, ואם יש אחד שהולך במידת הנצה, יראה גם את הנצחיות של הקב"ה, כי כל מה שהאדם רואה בעולם – היא השתקפות ובבואה של המידות שלו, וכל אחד רואה את הבורא ית' כפי המידה הפרטית שלו, כמאמר 'אלקי אברהם, אלקי יצחק, ואלקי יעקב'.

התענוג בא מההתחדשות

כשנפתח השכל של האדם ואינו יכול להשיג מדרגת הבורא ית' בשכלו בהדירות, ואח"כ נפתח לו ורואה אותו בשכלו, אז יש לו תענוג יותר והתלהבות, שהדבר שבא בתמידות אינו תענוג ב"כ, וכל התענוג בא מההתחדשות.

וזה היה התענוג אצל אברהם אבינו ע"ה שהיה מושטט בדעתו לחקור אחר מציאות ה' ונתחדש אצלו ההכרה בגודל אהבתו ית', ומוזה בא לתענוג גדול.

דביקות באותיות

'השמיעני את קולך' וכו'. 'השמיעניו פירושו לשון אסיפה, על דרך זישמע שאול את העם' שהוא לשון אסיפה, וכל זאת על ידי 'קולך', רצונו לימור, שמאסף אור הבורא באותן האותיות ורואה אותן מתוך האותיות כמו באספקלריא על ידי העבודה של דביקות באותיות.

והדרך של דביקות באותיות היא שכל מילה שאומרים יש לצייר את ציור תמונת המילה כולה ואחר כך יש לאמרה באופן של אותיות מהולקות במתון ובניהותא מתוך רצון להתדבק בפשוטות במהווה כל ההויות. ובתחילה לא מרגישים כלום, אך כעבור מספר דקות אפשר להגיע להתפשטות הגשמיות ואין דביקות גדולה מזו. ולאחר שמרגילים עצמינו להתפלל שבוע ימים באופן זה, קשה מאוד להתפלל ולומר את המילים מהמת ריבוי האור.

המחשבה צריכה להיות דמיון של הבעת האותיות בעת ובעונה אחת וכך נוצר הצליל. וכגון אם ניקח ארבעה אנשים ונבקש שכל אחד מהם יבטא אות אחת בהברה מתמשכת, כגון שאחד יאמר בקול שקט אות 'י' בהברה ממושכת הצי דקה, והשני יאמר אות ה', השלישי אות ו', והרביעי אות ה', וכולם מבטאים את ההברה בזמן אחד לפי הניקוד של מוצא האותיות דחינו יוד ה' ו' ה' ה', וכאשר שומעים הקול היוצא מכך ומתדבקים בכך זמן מרובה ומתאחדים עם הקול ההוא, זהו הצליל שמהווה את העולם, ואפשר להגיע לאין ולאפס בביטול מוחלט.

ואף על פי שפעמים האדם מעורב בתערובות מחשבות זרות, אדרבה, בזה שמתגברים עליו מחשבות אלו הוא יותר יכול לבוא לדביקות, כמ"ש בענין כיפת הירדן שהוא אחד מסממני הקטורת שבאם נתקלקל ונחלש ריחו, נותנין אותו בבית הכסא שיש שם ריח רע, ועל ידי זה הוא מתגבר נגד הקליפות והזור ריחו, כן בענין זה של מחשבות זרות, הוא יכול לבוא לדביקות גדול ויתגבר נגד הקליפות ומחשבות זרות.

¹ וזה לשון הר"ן (דרשות הר"ן, דרוש א): וכבר רמזו לנו (כריתות ו ע"ב) בחלבנה [שריחה רע] שהושמה עם סממני הקטורת, והיה מן הנראה שתפסיד אותם להפסד הריח הזה, ועם כל זה אימתה לנו הנבואה שאין להם שלימות זולתה, כי כן הענין בהצטרף עמנו בעבודתנו להשי"ת החוטאים והפושעים, שלא יפסידו עבודתנו, אבל תהיה בזה יותר שלימה.

ויסוד זה אנו מוצאים בכלי יקר (במדבר יט, כא) וז"ל: שכך הוא בטבעיות, שכל דבר אינו מתפעל כי אם מהפכו ולא ממה שהוא ממינו. ע"כ.

אל ילמוד אדם בספר שחיבר אדם רשע, אפילו יש בו דברי תורה כראוי, לפי שנתדבק
בנשמת אדם שעשה זה הספר: כי כח הפועל בנפעל, וזה משפיע על הנפש.

שיעור בספה"ק פרי הארץ

פרשת תזריע

הדיבור הוא הממוצע בין העליונים לתחתונים

אמר רבי שמלאי, כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמה היה ועוף, כך תורתו של האדם נתפרשת אחר תורתם של בהמה היה ועוף, והכוונה על פרשת תזריע מצורע העוסקת בנגעי האדם, שבאה לאחר שנתפרשו עבודת הקרבנות בתחילת ספר ויקרא (ויקרא יד, א). הנה הבעל עקידה (עקידת יצחק, שער סב) כתב דרך צחות על מה שאמרו חז"ל (ע"ז יט ע"ב) מכריז רבי ינאי מאן בעי סמא דחיי – מי רוצה את סם החיים, עד שאמר (תהלים לד, יד) 'מי האיש החפץ חיים וגו' נצור לשונך מרע', ואמר החכם בעל העקידה הנ"ל שהענין של שמירת הדיבור נאבד 'מבני אדם עד שצריך הכרזה כאבידה, כענין אמרם ז"ל (חולין פט. עה"פ תהלים נה, ב) 'האומנם אלם צדק תדברו' מזה אומנותו של אדם בעוה"ז יעשה עצמו אלם, יכול אף בדברי תורה תלמוד לומר 'צדק תדברו' וכו':

והנה מענין היכול אף בדברי תורה שבגמרא מוכן כי לא המדרש הוא העיקר, כלומר, החלק העיקרי בתורה אינו הדיבור, דאם לא כן לא סלקא דעתך שאפשר ללמוד בלא דיבור. כי ענין הדיבור הוא לשון דב"ר אחד לדור (פנהרין ה ע"א) היינו שבכל דור יש מנהיג אחד בלבד, ומכאן שדיבור הוא לשון הנהגה והמשכה והתקשרות רבים ע"י אחד, כענין המלך שכולם מתנהגים עפ"י דבורו, כי הדיבור הוא המודריגה התחתונה המיוחדת עליונים עם

¹¹ זה לשונו: הוצאת הכרוז על זה האופן מהזרוז והפרסום באזני עם הארץ לאמר, הנה הוא למד דעת אמתי מאד, והוא שזאת הדרך המביאה אל אלו החיים האמיתיים נעלמה מכלל האדם, ומציאותה קשה להם, עד שכבר נאבדה מהם, כמו שאמר המשורר (שם א, ו) ודרך רשעים תאבד, (שם ב, יב) פן יאנף ותאבדו דרך. ועל כן צריכה הכרזה והשבת בעלים.

התחתונים, והוא הממוצע שביניהם המושג ותופס את שניהם. כי מצד אחד נחשב הדיבור כדבר רוחני שמתעסק בענייני מחשבה, ומצד שני נחשב כדבר גשמי מאחר שמתגלה בהוין ואינו כמו המחשבה הנעלמת.

הדיבור נקרא יראה

לכן הדיבור נקרא יראה, כמובא מהבעש"ט¹ שהדיבור היא התגלות השכינה והיא שוכנת בפיו וראוי ליבוש מפני הדיבור שבפיו, כי היראה והפחד הוא מפני דבר שלמעלה הימנו, נמצא שהיראה הוא יהוד העליון עם התחתון, היינו שהיראה מקשרת את האדם הירא עם הדבר הנורא שהוא ירא מפניו, בסוד יהוד יראה עם נורא² וכן הדיבור הוא היראה מן האותיות ובה האלוקי המדבר בו כמאמר (שמות ה, יא) 'מי שם פה לאדם הלא אנכי ה' כי בלי הנשמה האלוקית שהאדם לא היה מסוגל לדבר, ומכאן שהדיבור אינו כה אנושי אלא כה אלוקי מצד התגלות הנשמה המתגלית באדם באמצעות הדיבור, כדכתיב (בראשית ב, ז) 'ויפה באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה', ומתרגם אונקלוס תרגום זהות באדם לרוח ממלא"כ וכמו שכתב רבינו להלן.

¹ כתב בספר אור האמת (א' ע"ב) וזה לשונו: ראוי ליבוש בפני הדיבורים שמדבר, כי עולם הדיבור הוא עולם היראה, וכביכול השכינה מצמצמת את עצמה ושורה בהדיבור כדאיתא בספר יצירה (ב', ג') קבען בפה, ואומר ה' שפתי תפתח (תהלים נ"א, י"ז) פירוש השכינה, ושמעתי דאם יסית אותו היצר הרע חס ושלוש מנא לך הא, ישיב הלא משה רבינו ע"ה אמר 'אני ה' אלהיכם', ובודאי הקדוש ברוך הוא בעצמו אמר זה, והדיבור בעצמו מבקש זאת, כמו שאמר ר' ישראל בעל שם טוב שלח דיבורך ויעשה שליחותך, עד כאן לשונו.

² עיין בתולדות יעקב יוסף (פרשת לך דף י"ט ע"ב) שעל ידי הצדיק שהוא יסוד יתיחד צד יראה ונורא שהוא תפארת ומלכות.

וכן הוא בספר צנפת פענח (פרשת בשלח דף נ' ריש ע"ג) וזה לשונו: זהו שאמר יוסף את האלהים אני ירא וגו' (בראשית מ"ב, י"ח) כי האלהים גימטריא צ"א מספר הוי"ה אדנ"י שהוא יהוד יראה עם נורא תפארת עם מלכות והבן. עד כאן לשונו.

³ ראה ערבי נחל (פרשת וישלח): ויהי האדם לנפש חיה. ותירגם אונקלוס לרוח ממלא, כתב הבעל שם טוב זצלה"ה, כי ענין רוח האדם בקרבנו, וחיות שלו, הוא כה הדיבור אשר בקרבנו, וכמו שאמר הכתוב ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה, ומתרגמין לרוח ממלא, ולפי זה כשאדם מדבר דיבורים, אזי הדיבורים ההם הן הן חיות, והוא מוציא חיות שלו באותן הדיבורים, רק לפי שחיות האדם דבוק תמיד בשורשו, לכן הדיבורים ההם בעצמם, ממשיכים

שהרי זהו ענין יראת המלכות שהאדם ירא מהמלך מפני כח המדבר בו שיכול כמאמר אחד להעניש או למנות שרים, וכל כוחו ע"י הדיבור, ואינו ירא ממנו היינו מהמלך כשהוא ישן, משום שאז אינו יכול לדבר. ולהיות היראה הוא המחבר בין המלך והעם, והמלך מולך מפני היראה הנמשך ממנו, והכל בדבור, שהרי המחשבה אינה מושגת לעם, לכן נקרא היראה והדבור 'מלכות פה' (ת"ז בהקדמה ו. וב ע"ב) שמושל בכל על ידי פיו ולכן יראים ממנו, כמאמר (ש"ב כג, ג) 'צדיק מושל (ב) יראת אלהים'.

כשמדבר עם יראה ראוי להקרא אדם

והנה הדבור כשהוא ביחד עם היראה שירא בעת דיבורו מפני כח האלוקי המדבר בו, ומתקשר ע"י הדבור והיראה עם בעל הכחות כולם, הוא הראוי להיות נקרא מְדַבֵּר וְאָדָם, ומבאר למה נקרא 'אדם' שהרי הדבור והיראה הוא סוף מדיירת המלך הרוחני העליון והיצוניותו, כי רק על ידי הדיבור מתגלה פנימיותו ועל ידי זה מקבלים ממנו יראה, ונמצא שהדיבור והיראה הם המקשרים את האדם אל המלך, והדיבור והיראה הוא המלביש את האדם התחתון ג"כ, כמאמר (אבות ו, א) 'זמלבשתו עונה ויראה' משום שהוא בעין לבוש ופרישת בנפים עליו הנמשך מן העליון בכדי להצילו מאחרים היינו הכוחות הזרים שבאים להפרידו מהמלך ולהעלותו אליו ע"י גדפי היראה הנקרא בנפים אהבה ויראה כידוע, כי על ידי אהבה ויראה הוא יכול לעלות אל המלך ולהתדבק בו.

ועל ידי דבור כזה נקרא 'אדם' מלשון הכתוב (ישעיה יד, יד) 'אדמה לעליון' היינו שהדיבור מדמה אותו לעליון ומעלה הכל על ידי הדיבור, שהרי כל העולם כולו נברא בדבור כמאמר (תהילים לג, ו) 'בדבר ה' שמים נעשו' וכתוב 'בראשית ברא' שהכל נברא בשביל ישראל שנקראו ראשית, ומאמר (קהלת ג, יד) 'זהאלהים עשה שיראו מלפניו' הרי שתכלית הברואה היא להגיע ליראה. נמצא שהיראה וישראל שהוא סוף המעשה, על ידי זה אפשר לעלות ולהתדבק במחשבה תחלה, היינו במחשבה הנעלמת של היוצר ב"ה. לכן על ידיהם של ישראל והיראה מתיחדים כל הברואים ויש להם עליה ע"י דבור אדם ישראל, שכל דבור הם אותיות, ובאותיות נבראו שמים וארץ, וכל תולדותיהם כיוצא בהם (עיין זח"א לח ע"א) כי ענין האותיות הוא האופן שעל ידו שייך שיהיה השגת והתגלות החפץ והרצון

עליו משורש, חיות חדש, ועל ידי זה הוא חי תמיד, אף שבכל דיבור יוצא חיותו מקרבו, רק שכל דיבור עצמו מביא לו חיות חדש.

הנעלם², משא"כ קודם אותיות אין שום התגלות, נמצא הרי כל הברואים נתגלו באותיות לבית אבותם³ וצירופם כסדר בריאתם:

וזו אמרם ז"ל (ב"ר לא, ח) שהעולם נברא בלשון הקודש, שכל שם של החפץ מלשון הקודש הוא סדר בריאתו וצירופו והמשכתו מן החיים והקדש העליון, וכגון האותיות 'שולחן' הם החיות של השולחן ורומזים על סדר השתלשלותו מרוחני לגשמי. משא"כ אדם המשתמש בדבורו והרחבת פיו כרצינו ואופני הנאת עצמו בגשמויות, אין במלת דברי השמות אמתים בו כי אם שם מושאל מאמיתת שורשו ויחוד העולמות וסדר בריאתם, ודבור כזה אין נקרא דבור כלל כי אם צפצוף עופות, ודבור דהיינו לשון הנהגה שמנהיג את הרע והקליפה והיותם ויהודם, ונחשב כאילו נוטל כתרו של המלך ושרביטו ומשליך אותו לבית הכסא, משום שלוקח את כח הדיבור שבבריאה שעל ידו מתגלה האלוקות כאן בבריאה, ומשתמש בו לדברים פחותים⁴. וזהו שהכריז רבי ינאי: מאן בעי חיי, אמר להו 'מי האיך החפץ חיים וגו' נצור לשונך מרע' כי השומר לשונו מלדבר רע, הוא ממשך עליו נשמת חיים על ידי הדיבור, וזהו 'נצור לשונך מרע' שלא תנהיג את הלשון והדיבור אל הרע. וזהו ענין המצורע, שהנערים באים על המוציא [שם] רע ולשון הרע (ערכין טו ע"ב) היינו שמוציא את הדיבור מכה הקדושה אל הרע.

כשמדבר בלא יראה מוציא דיבורו להנהיג את הרע ונחסר ממנו החיות ומקבל צרעת

וזו אמרם ז"ל (נדרים סד ע"ב) מצורע חשוב כמת, כמאמר (בראשית ב, ז) 'זיהי האדם לנפש חיה' תרגומו 'לרזה ממללא', הרי שתרגום של 'חיים' הוא ממללא⁵ שהוא הדבור שהוא החיות האלוקות שבקרבנו, ואם אין הדבור כפי התיקון הראוי, הרי הוא מוציא מפיו רע שהוא היפך החיים, וכתוצאה מכך ננערים באים עליו, כי הצרעת היא סימן של מיתה

² וגם הכוונה על חפץ גשמי שנברא על ידי אותיות וקודם לכן לא היה יכול להתגלות בגשמויות. ' לשון מליצה על דרך (במדבר ב, ב) 'באותות לבית אבותם', והכוונה על האותיות השורשיות שהם א"ב (הנרמז בתחילת תיבת 'אבתם'), ואחר כך באים הצירופים שהם התולדות.

³ כדאיתא בתניא (פרק כד) יעויין שם.

⁴ יש לעיין בהגדרת 'ממללא' דשמה הוא מלשון הזזה ותנועה. אך מצינו ענין מילול ומלמול לגבי דיבור כגון 'אלו ואלו ממלמלים'.

בנוף האדם²⁷, כי אינו נפש חי כי אם מצורע כמת שנאמר לגבי מרים כשהיתה מצורעת (במדבר יב, יב) 'אל נא תחי כמת'.

וזוהו כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף, והטעם שאכן נברא האדם בסוף הוא מפני סוף המעשה במחשבה תחלה, וכיון שהוא עלה במחשבה תחילה לפני כולם, לכן דוקא הוא הגורם את היחוד לכולם על ידי הדיבור והיראה שעל ידם הוא מקשר הכל לשורשם, כך תורתו נתפרשת בסוף, כי התורה הם האותיות שעל ידן נעשה דיבור וסדר יצירתו של האדם, ו'מתפרשת' הוא לשון פרישת שמלה כלשון הכתוב (רות ג, ט) 'זפרשת כנפך על אמתך כי גואל אתה' שהוא היחוד והתקשרות:

²⁷ וכאשר נטהר הופך הנגע ל'בשר חי' כלשון הכתוב.

שיעור בספח"ק
דגל מחנה אפרים

פרשת תזריע

המתקת חמת המלך על ידי משה

צרעת ממארת הוא וגו' (יג, נב). ונקדים לבאר הפסוק (תהלים י"ח, ל"א) 'אמרת ה' צרופה מגן הוא לכל החוסים בו, כי בתורה כתיב 'מארת' חסר, שהוא לשון קלל, כמו מארה. ואיתא טעם הדבר על שחיה קיטרוג כנודע (זוהר ה"א מ"ו ב), ולכך כתיב 'מארת' חסר, אבל אם לא היה קיטרוג לא היה חסר והיה כתוב 'מאורות' במילואו.

ועל כן צריך כל אדם להתפלל על זה שיהיה אור הלבנה כאור החמה ולא יהיה בה שום מיעוט וחפרון כלל, והיינו שלא יהיה שום קיטרוג, כי יבוטלו כל הקליפות ויקוים 'ביום ההוא יהיה ה' אחד' וגו', וידוע הכוונה הוא שלעתידי יהיה השם הוי"ה אותיות 'יהיה' במקום יהו"ה¹⁷, כדאיתא בליקוטי תורה להאריז"ל (זכריה יד), היינו שלא יהיה שום פירוד

¹⁷ ובספר הפרדס לרש"י בסופו מבאר את לשון הקדיש, על שם הפסוק 'והתגדלתי והתקדשתי' וכו' (יחזקאל לח כג) עיי"ש. ושם מבאר כי שם הוי"ה הוא בארמית וכו', קשה לרדת לסוף עומקן של דבריו, אך נראה לבאר, כי אפשר למצוא תיבות רבות הדומות זו לזו בלשון הקודש ובארמית כידוע, אלא שבלשון הקודש נכתבים ביו"ד, ובארמית בוא"ו. וכגון התינוק בלשון הקודש נקרא 'ילד' ובארמית 'ולד', ועוד כיוצא בזה.

וייתכן שזה עומק העניין, ששמה קדישא הוא כעת בבחי' גלות, ואינו בשלימות. עיי' זוה"ק (ח"א קנה א) וז"ל: דכנסת ישראל בגלותא שמה קדישא לאו שלים הוא. וכו' עיי"ש. כי כיום הזה נכתב בוא"ו, ולעתידי לבוא יכתב ביו"ד וכנ"ל.

ונ"ל שעצם הדבר שהשם הוא בארמית, זה גופא הגלות והחיסרון, ולעתידי לבוא שיוחלף הוא' ביו"ד זו תהיה הגאולה וכנ"ל.

ואולי יש כאן רמז למ"ש ברש"י (סוף בשלח בשם התנחומא) כל זמן שזרעו של עמלק בעולם אין השם שלם וכו', וכל זמן שישנו עוד מזרעו של עמלק בעולם הרי יש כאן אלה שמכריזין אין דין ואין דיין והעולם הפקר וכו', וממילא אי אפשר לה לשכינה שתשרה כאן בשלימות. וחסר

לעולם בין ו' לה' אלא יהיה ממש כמו בין ו' לה' שהם מחוברים תמיד, בבחינת תריון רעיון דלא מתפרשין לעולם. ואז יהיה 'מאורות' מלא בוא"ו, כי וא"י הוא רמז על עין חיים, והוא בחינת המשכה שמשם נמשך שפע וחיים וברכה וכל טוב, כי נמשך ונשפע אור שמאיר בה במאור, אבל אם יש חסרון באור, ממילא יש חסרון בהשפע.

וידוע שהשכינה נקראת בשם סהרא דהיינו לבנה, כי אין לה אור כי אם מה שמקבלת מן השמש. וכן כביכול השכינה היא אספקלריא דלא נהרא אלא מה שמקבלת אור מן ה' ותברך ברוך הוא, וכשיהיה יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה בלי שום העדר וחסרון והפסק בלל, אז יהיו נשפעות כל ההשפעות של טובה וברכה.

וזהו 'אמרת ה' צרופה' היינו כשהשם הוי"ה ברוך הוא הוא מצורף ומתיחד עם אדני' שהוא יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, אז בטליון כל הדינים וכל הקליפות, ונעשה בחינת 'אמרת' שהיא רכה בבחינת רחמים הנזכר בשם אמורה.

גם רמזו שיהיה נעשה מן 'מארת' 'אמרת', והמשך הפסוק 'מגן הוא לכל החופים בו' שמגין וממשיך חיים ושלום וכל טוב על כל העולמות.

וזהו שמרמזו 'צרעת ממארת' ותרגומו של צרעת 'סגורו', היינו שסגור ואינו מאיר בתוכו, ולית מאן דפתח כלל כדאיתא בזוה"ק (ח"ג מ"ז א), וזה נמשך מ'מארת' היינו מן 'מארת' שהוא חסר ו' היינו שהאות ו' אינו מאיר לתוכו, וזה גורם העדר השפע הלילה.

אבל כשיש צדיקים בדור שיוודעים להפך מדת הדין הקשה למדת הרחמים, נעשה צירוף מ'מארת' ל'אמרות' עם ו', שהשכינה היא בחינת פה שהוא כל דיבור של כל העולמות, ולא עוד אלא שנעשה 'אמרות' לשון אמירה שהוא רכה, היפוך מדיבור שהוא קשה, והיינו שנמתקין כל הדינים ונתבטליון כל הקליפות 'והיה ה' אחד ושמו אחד' במהרה בימינו אמן סלה:

לו לז"א המוחין שהם הג"ר וכנ"ל, והשראת השכינה כאן בעוה"ז עדיין לוקה בחסר רח"ל. ולכן עדיין ואיו של הויה שמרמז לז"א לא מתהפך ליוד וכנ"ל ודו"ק.

יד"ל ע"י מכון "אוצרות קאמארנא" שע"י מרכז מוסדות קאמארנא בארה"ק | רח' מרים הנביאה 14 רמת בית שמש |
טל. 072-25-25-800 פקס. 072-25-25-801 | להערות ולקבלת הגליון com-gmail@komarne-otzrot